

דף עזר ללימוד הדבר-מלכות • פרשת במדבר

עבודת המנוחה

ביאור חלק ב. מנוחה בעבודת ה' (סעיפים ד-ו).

גם כאשר יהודי מקיים כל מצוה שהיא, צריכה להאיר אצלו הכוונה הפנימית של "אני נבראתי לשמש את קוני", "אשר קדשנו במצוותיו וצונו", "לעשות רצון אביך שבשמים", ולהחזיר כוונה זו בכל פרטי המצוה בשלימותה (ס"ד). ודוגמה לזה, מצוות אהבת ה' המורכבת מהפרטים של רצוא ושוב, צריכה להיות חדורה בהכרה שהן הרצוא והן השוב הינם קיום רצון ה' (ס"ה).

בכדי להגיע לדרגה זו, צריך היהודי להיות בביטול, לא לחשוב אודות כל הענינים הנפלאים שמרוויח לעצמו על ידי עבודתו, אלא לזכור את ה' שצוה על המצוה. והמשל לזה, מעני - ענין הביטול - שאין לו הבנה באוצרות המלך, ולכן בקשתו היא להפגש עם המלך עצמו, אך בסופו של דבר הוא מקבל לא רק את פני המלך, אלא גם את כל אוצרותיו (ס"ו).

לחיות עם הזמן. מנוחה בחג השבועות ובפרשת במדבר (סעיפים ז-י).

לאחר שביאר את נקודת הענין, ממשיך לקשר זאת לזמן בו אנו עומדים, להראות כיצד נקודה זו משתקפת בעניני החג והשבת:

במתן תורה עמדו בני ישראל בביטול והקדימו נעשה לנשמע, ואכן זכו לגילוי של עצם המלך "אני ה' אלקיך", שהתגלה וחדר בכל סדר השתלשלות, וקבלו את המצוות כולם על כל פרטיהם, וקבלו את התורה עצמה באופן שחודר בהבנת ושכל האדם (ס"ז). זה היה גם תוכן ההכנה למתן תורה בספירת העומר עד סיומה, עד מלכות שבמלכות - תכלית הביטול, ואז קבלו את שער הנו"ף - הגילוי הכי נעלה (ס"ח).

ולכן, כאשר חג השבועות חל בסמיכות ליום השבת שענינו מנוחה, הרי זה מדגיש יותר את ענין המנוחה שבחג. מצד שני החג עצמו חל ביום ראשון, יום בריאת העולם, ובכך מודגש שהמנוחה חודרת בעולם (ס"ט). אותו ענין מודגש גם במתן התורה במדבר, המדבר מסמל את היפך ההתיישבות והמנוחה, ומתן תורה במדבר מחזיר את המנוחה האלקית גם שם.

נקודה זו משתקפת גם במנין בני ישראל שבפרשתנו, המדגיש את הקביעות והמנוחה שלהם, ומנין זה היה במדבר להמשיך את הקביעות גם במקום של היפך המנוחה (ס"י).

מנוחה בפועל. המעשה הוא העיקר (סעיפים יא-ג).

בעמדנו בזמן קבלת התורה מחדש, צריכה להיות מצד אחד הכרה עמוקה יותר בנותן התורה, על ידי לימוד החסידות. ומצד שני הוספה בהבנה והשגה בשכל האדם. לימוד השיעורים הקבועים דחת"ת ורמב"ם והשיעורים הפרטיים של כל אחד (ס"א), ובמיוחד לחדש חידושי תורה, לכתבם ולפרסמם (ס"ב).

ההוספה וחידוש בלימוד התורה, תביא תיכף את המנוחה האמיתית, גילוי משיח צדקנו (ס"ג).

מושגים בשיחה:

לכולי עלמא בשבת נתנה תורה (ס"ד). במס' שבת (פט) נחלקו ר' יוסי וחכמים אם מתן תורה הי' בו' סיון או בז' בו. אך לכולי עלמא הי' זה ביום השבת.

זמן ומקום (ס"ד). הגבולות הבסיסיים של העולם, הבריאה הגשמית הראשונה, היו המושגים של זמן ומקום. כאשר בשיחתנו מבאר כ"ק אד"ש מה"מ שהעולם מעצם מהותו הוא משתנה ומתחלק, הדוגמאות הבסיסיות לכך הם בריאת הזמן שמשנתה כל העת, ובעקבותיה כל הנבראים. וכן התחלקות המקומות זה מזה, חילוק לא רק במקום אלא במצב, היינו שכל מקום הוא מעמד ומצב אחר לגמרי.

מנוחה. המשכת המנוחה בפרטים (ס"ד). שבת היא מעל העולם, יהודי מסיים את שבוע העבודה, ומסיר ממחשבתו את דאגות החול. הוא מתעלה מעל שינויי הזמן והמקום, ומתחבר למקור המנוחה. ולא זו בלבד, אלא שלאחר השבת כאשר חוזר לעבודתו ולעסקי החול, השבת ממשיכה לו תוספת ברכה והצלחה בכל עסקיו הקשורים עם זמן ומקום. המנוחה נמשכת גם בפרטים.

דוגמה נוספת: אד"ש מה"מ מבאר בשיחותיו שמ'תמים' נדרש הן לימוד תורה, הן תפלה, והן התעסקות עם הזולת. למרות שלכאורה אלו דברים השונים ואפילו יכולים

תמצית השיחה:

כבשיחות רבות של אד"ש מה"מ, גם בשיחה זו מדבר על הנקודה המרכזית של עבודתו של היהודי, להחזיר ולגלות אלקות בעולם, עשיית העולם לדירה לו ית' בתחתונים. אלא שבכל שיחה מבאר את הדברים מהבט אחר. בשיחתנו מבואר שהעולם המורכב מריבוי פרטים המשתנים כל הזמן חסר מנוחה, וה' אחד הוא מקור המנוחה. עבודת היהודי להחזיר אלקות בעולם, היא בעצם להביא מנוחה גם במקום הכי חסר מנוחה (כמו המדבר, כמודגש בשמה של פרשתנו).

מיהודי נדרש תמיד מחד גיסא להתעלות מעל העולם ולהתקשר עם הקב"ה, ומאידך גיסא לרדת לעולם ולפעול בתוכו, להביא אלקות אל תוך העולם. בסגנון של שיחתנו, מהיהודי נדרש להתעלות מעל חוסר המנוחה שבעולם ולהתקשר עם ה' אחד מקור המנוחה, להחזיר את המנוחה בכל פרטי חייו.

בשיחה נכנס לעומק המושג 'מנוחה' וכיצד אפשר להגיע אליה:

באופן כללי, מי שאינו קשור לתורה, חייו חסרי מנוחה. התורה מדגישה כיצד כל הפרטים שבעולם מוליכים למטרה אחת ויחידה, "בשביל התורה", ולכן יהודי המקיים את התורה חי חיי מנוחה.

באופן פרטי יותר, גם התורה ומצוותיה מורכבות מריבוי פרטים, ואם היהודי אינו זוכר ומדגיש את הנקודה הפנימית והמאחדת שהמצוות כולם אינם אלא רצון ה', יכול להיות אצלו מצב של 'חוסר מנוחה'.

הנקודה העיקרית שנדרשת כאן היא הביטול לה'. הביטול מביא אותנו למנוחה אמיתית, ולהמשיך מנוחה זו בכל פרטי חייו.

רעיון זה משתקף בהמשך השיחה בכמה נושאים שונים; בעבודת ה', בחג השבועות, בפרשת במדבר, בלימוד התורה. ככולם מודגשות אותם שתי תנועות: מצד אחד אחדות ומנוחה ע"י הדגשת הביטול לה' אחד וההתעלות מעל הפרטים, ומצד שני המשכת האחדות והמנוחה בכל הפרטים.

[במהלך השיחה הרבי שלית"א אינו מדגיש בכל פעם שמדובר כאן בשתי תנועות נגדיות, אלא מביא זאת כהמשך טבעי. ולכן חשוב לשים לב לנקודה זו, לראות בכל נושא - שתי תנועות אלו].

מבנה השיחה:

פתיחה (סעיף א).

השיחה נפתחת בציון הקביעות שבשנה זו, חג השבועות חל בסמיכות לשבת פרשת במדבר, בימים ראשון שני ו(אסרו חג -)שלישי. מקביעות זו נלמד על מהותו המיוחדת של החג וההוראות המיוחדות הנלמדות ממנו בשנה זו.

ביאור חלק א. מנוחה בעולם (סעיפים ב-ג).

את הקשר שבין חג השבועות ושבת רואים כבר במתן תורה שחל בשבת. זהו לא קשר מקורי כמובן, אלא פנימי. שבת הביאה מנוחה בעולם, וכך גם מתן תורה (ס"ג).

הרבי מלך המשיח שליט"א מבאר את מושג המנוחה: העולם מורכב כולו משינויים רבים - חסר מנוחה. השבת מגלה שכל העולם נברא מה' אחד. מתן תורה מגלה את הכוונה והתכלית הפנימית, כוונה אחת שבכל פרטי הבריאה, בשביל שישאל יקיימו התורה, וכוונה זו חודרת בכל פרטי הזמן והמקום.

וכמובן בפשטות, שכאשר אדם מרגיש כוונה ותכלית אחת בחייו, הוא חי במנוחה והתיישבות. וכך גם יהודי שמרגיש את הכוונה והתכלית האחת בחייו, אני נבראתי לשמש את קוני, הוא חי במנוחה אמיתית (ס"ד).

[עד כאן דובר על חיי הכלליים של יהודי, עניניו הפרטיים, ונתבאר שכאשר הוא חדור בהכרה ש"אני נבראתי לשמש את קוני" על ידי התורה והמצוות, הוא נמצא במצב מנוחה.

כעת יתבאר, שגם כאשר יהודי מקיים תרי"ג מצוות, חשוב להדגיש את הנקודה הפנימית של "לעשות רצון אביך שבשמים", שכל קיום המצוות הוא אך ורק כדי לקיים רצון ה'].

לסתור זה לזה, אך כיון שאצל תמים מודגשת הנקודה הפנימית של הביטול והנחת עצמו לרצון רבותינו נשיאינו, ובגלל ביטול זה הוא לומד ומתפלל ועוסק עם הזולת, כיון שזהו רצון רבותינו נשיאינו, אזי אין הם סותרים זה לזה. שוררת מנוחה.

אך מצד שני, אין הכוונה להסתפק בכך שהוא לומד תורה אך ורק מפני הביטול לרבי המצווה עליו ללמוד, ולשלו את חשיבותו של לימוד התורה מחמת עצמו. על ה'תמים' להמשיך את המנוחה בפרטים, להכיר בערך חשיבות לימוד התורה כשלעצמו, התועלת הרוחנית והגשמית שיש לו מכך, ולהשקיע בכך במדה המלאה, והכל מתוך ביטול דוקא.

ברצון אין התחלקות (ס"ז). בשונה ממדות ושכל שיש בהם סוגים שונים (חכמה ובינה חסד וגבורה), הרצון הוא רצון פשוט שאינו מתחלק. אין הבדל בין חכם הרוצה חכמה, בעל עסק הרוצה פרנסה, ותינוק הרוצה דבר-מה, כולם עומדים באותה תנועה נפשית של רצון. אי אפשר לחלק זאת לסוגי רצון שונים (רצון יכול להתחלק בעוצמתו, רצון תקיף וחזק או רצון חלש, אך לא באיכותו).

ובנמשל, כשאנו אומרים שהמצוות הם רצון ה', אי אפשר לחלק בין מצוה למצוה, ככולם ישנו רצון אחד שווה.

אין עושיין מצוות חבילות חבילות. העוסק במצוה פטור מן המצוה (ס"ח). אלו שני דינים שלאאורה סותרים זה את זה. מצד אחד אסור לעשות שתי מצוות בבת אחת (לרצוע שני עבדים, להשקות שתי סוטות, וכו'), "שיהא לבו פנוי למצוה אחת". בכך מודגש שכל מצוה היא מציאות בפני עצמה, הסותרת ומפריעה למציאות המצוה השניה. ומצד שני "העוסק במצוה פטור מן המצוה", ולכן ההולכים לפדות שבויים פטורים מן הסוכה, כיון שהעיקר הוא שמקיים את רצון ה', ולא משנה באיזה אופן, וכאשר מקיים את רצון ה' על ידי קיום מצוה אחת, הרי זה בדיוק כמו שמקיים את רצון ה' על ידי מצוה אחרת.

ועל פי המבואר בשיחה יובן היטב. אף שמבחינה חיצונית כל מצוה היא מעשה בפני עצמו, ואי אפשר לעשות שני מעשים כראוי יחד. אך מצד מהותם הפנימית כל המצוות ענינם אחד, קיום רצון ה'. וכאשר יהודי מקיים מצוה מתוך ביטול לרצון ה', הרי זה כאילו קיים גם את המצווה השניה.

אפילו נצטוונו לחטוב עצים (ס"ה). הבעש"ט ביאר אשר למרות שבכל מצוה ישנם תכנים עמוקים ופעולות נפלאות בעליונים ובתחתונים, מכל מקום איננו מקיימים את המצוה רק מפני מעלות אלו, אלא בעיקר מפני שה' ציווה זאת. ולכן "אפילו נצטוונו לחטוב עצים", מעשה חסר כל משמעות ותוכן, היינו עושים זאת באותה מסירות, רק מפני ציווי ה'.

משל העשיר והעני (ס"ו). כאשר נדקדק בלשונו של כ"ק אד"ש מה"מ, נמצא בנמשל את כל פרטי המשל. משרתי המלך – מחנות המלאכים, כסף וזהב – אהבה ויראה. המלך כמו שהוא נמצא מחוץ לביתו – הגילויים והספירות של עולם האצילות ולמעלה, שהם אלוקות ממש אך אינם מבטאים את אמיתותו של הקב"ה. המלך כמו שהוא בארמון המלך – עצמות ומהות.

מנוחת המה ותנועת הלב (ס"ז). ראה 'היום יום' י"ב שבט, "השכל וההתפעלות שני עולמות הם: עולם קר ומיושב, ועולם רותח ומבוהל. וזאת היא עבודת האדם, לחברם להיות לאחדים. ואז הבהלה נהפכת לשאיפה, והשכל – למורה דרך בחיים של עבודה ופועל".

שני כתרין וג' עטרות (ס"ח). ידוע המדרש שכאשר הקדימו ישראל נעשה לנשמע זכו לשני כתרין. במדרש נוסף כתוב שבמתן תורה היו ג' עטרות, אחת בראשו של הקב"ה ושנים בראשם של ישראל. בשיחה מקשר את שני המדרשים, שגם הכתר בראשו של הקב"ה, הוא בזכות הביטול של ישראל שהקדימו נעשה לנשמע.

במאמרי ראש השנה מבואר רבות בענין ההכרתה, שהעם מתבטלים לפני המלך, ואז מתגלה אצלו הרצון למלוכה המושרש בעצם הנפש, ומסכים להנהיג את העם. בשיחה מבואר שעל דרך זה היה במתן תורה, שכאשר בני ישראל הקדימו נעשה לנשמע נתן הקב"ה כתר בראשו, שהתעורר רצונו להיות מלך, גילוי עצמותו ומהותו והמשכה מחדש בכל סדר השתלשלות.

הבנה והשגה (ס"ט). בלימוד התורה עיקר העבודה היא להבין אותה בשכל האדם. בכך מודגש שלמרות שהיסוד חייב להיות הביטול וקבלת העול, צריכה להיות אחר כך המשכה בפרטים, להמשיך את התורה בהבנה והשגה.

מלכות שבמלכות ושער הנו"ן (ס"ח). בעבודת האדם, מלכות ענינה קבלת עול מלכות שמים. ומלכות שבמלכות, קבלת עול פשוטה במעשה בפועל. תכלית הביטול. בנינה כידוע יש מ"ט שערים, מ"ט דרגות של בינה. ושער הנו"ן הוא הארת הכתר המאיי בנינה. כאשר מסיימים את ספירת העומר במלכות שבמלכות, תכלית הביטול, אז מתגלה שער הנו"ן, הארת הכתר. כיון ששורש המלכות הוא בפנימיות הכתר.

לאפשה לה (ס"ט). להרבות לה. להרבות בתורה.

גלות פנימי (ס"א). שעבוד המלכיות, וההפרעות מצד העולם שמחוץ, זוהי גלות חיצונית. שעבוד היצר וההפרעות מצד האדם עצמו, זוהי גלות פנימית.

תיכף לתלמידי חכמים ברכה (ס"א). בגמרא ברכות, "אמר אביי, אף אנו נאמר תיכף לתלמידי חכמים ברכה, שנאמר ויברכני ה' בגללך, איבעית אימא מהכא ויברך ה' את בית המצרי בגלל יוסף".

חומריות, גשמיות, רוחניות, עצמות (ס"א). חומריות היא צורתה הגסה של הגשמיות. על היהודי להפוך את החומריות לגשמיות, כלומר כאשר הוא אוכל מאכל אין לו לאכול אותו מתוך תאוה בהמית וחומרית, אלא לשם קיום גופו. ואת הגשמיות עליו לעשות כלי לרוחניות, כלומר שהמאכל הגשמי לקיום גופו יהיה מתוך מטרה פנימית, שיוכל לעבוד את ה' כראוי.

ככל שעולים בסדר ההשתלשלות האלקי, הדרגות נהיות יותר ויותר רוחניות. אולם דוקא את עצמותו ומהותו של השי"ת, אי אפשר להגדירו כלל כרוחני. ולכן מודגש כ"ק אד"ש מה"מ שהמטרה היא לא רק לעשות את הגשמי כלי לרוחני, אלא מעבר לכך, שיתגלה בגשמי עצמותו ומהותו.

לחביבותא דמלתא:

קטע מהשיחה הבלתי-מוגהת,

יום ב' דחג השבועות תנש"א (ס"ג בשיחה המוגהת)

. . והעיקר, שעבודה זו באופן דחדשים ממש שבסיום הגלות נעשית הכנה קרובה ל"תורה חדשה מאיתי תצא" בגאולה השלימה. ובמיוחד לאחר שראויים בפועל איך ש"חרפו עקבות משיחך", שבעקבתא דמשיחא ישנם כאלו, שרחמנא ליצלן, מנצלים הם את חכם לעשות ליצנות ממשית צדקנו!! והרי ידוע עד כמה חמור הענין דליצנות כמובא בגמ'! - ויה"ר, שאלו שנכשלו בשמיעת דברי הליצנות ימצאו הזדמנות מתאימה לעוררו לתשובה שיתחרט על מעשיו, ועד לתשובה שלימה שעוקרת את כל העוון מעיקרא. וכפס"ד הרמב"ם ש"הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין", והרי פס"ד התורה משנה את מציאות העולם כידוע.

ובאמת, זה שנמצאים בגלות במשך 1000 שנה, וכבר קרוב ל-2000 שנה - זוהי הסיבה האמיתית לדיבורים כאלו. דאיך יכול הקב"ה לבוא אליו בטענה: היתכן שעושה ליצנות ממשית צדקנו, בשעה שהקב"ה עצמו מחזיקו בגלות משונלד, ונעשה לאחמ"כ בר-מצוה בגלות, ואח"כ הי' ענין הנישואין עם השבע ברכות כו' בגלות. - ויה"ר שהקב"ה יזכהו בנינים ובנות עוסקים בתורה ומצוותיה, כולל ובמיוחד בפנימיות התורה, או שיש לו כבר בנינים ובנות עוסקים בתורה, בפנימיות התורה, והם יעזרוהו ויעמידוהו על האמת, עד שיבוא לידי הכרה במעמדו ומצבו, שהוא עני, אין עני אלא בדעת כפשוטו (ולא המעלה דתפלת עני), ועאכו"כ שלא הוא זה שיש לו את ענין ה"דעת" [שאזי החסרון גדול עוד יותר, כשהאדם מתפאר באותו הענין גופא שזהו חסרונו]. אלא להיפך, כל ענין הליצנות הוא היפך דעת התורה, היפך משה רבינו, והיפך משה רבינו שבקרבו, שהרי ענינו של משה הוא "חכמה", וליצנות היא ההיפך דחכמה!! (אפילו סתם חכמה, עאכו"כ חכמה דקדושה). אלא שהוא מכסה על בחי' משה שבקרבו ע"י הליצנות ממשית צדקנו.

ויה"ר כאמור, שע"י בניו ובנותיו יחזור בתשובה שלימה, להיותו בן אברהם יצחק ויעקב, ובן שרה רבקה רחל ולאיה. ע"ד מש"כ לע"ל "ההשיב לב אבות על בנים" - על-ידי בנים (שזה נעשה ע"י "אליהו הנביא זכור לטוב", שמזכיר לכל ישראל שמישיח צדקנו בא), ע"י לימוד התורה, פנימיות התורה, כדבעי.

ואין להאריך בדבר הכי מצער - איך שבעמדנו בשנת "אראנו נפלאות", הבאה אחרי ההקדמה דשנת נסים, ולפנ"ז שנת תשמ"ט ידך, ושנת תשמ"ח ותשמ"ח שנת הקהל, וב"אראנו נפלאות" גופא נמצאים כבר לאחר "זמן חרותנו", ולאחרי כל ספירת העומר שענינה הוא "לטהר את נפשותינו ורוחותינו ונשמותינו", ובמיוחד בקביעות שנה זו שספה"ע היא באופן ד"תמימות שבתמימות" כמדובר כמ"פ, עד לשבת האחרונה שספירתה היא "מלכות שבמלכות" הבאה אחרי מלכות שבחסד ומלכות שבגבורה וכו', עד למלכות שבמלכות, ומיד מיום השבת ממש יכיים ביו"ט דשבעות, החל מאמירת ה"תיקון" בליל שבועות, שמוזה שנקרא בפוסקים בשם "תיקון" מובן, שענינו הוא לתקן את כל העניינים הצריכים תיקון כו' - ולאחרי כל זה שייך עדיין שיהודי יעשה ליצנות ממשית צדקנו!!

ויה"ר, שכל העניינים יהיו בחסד וברחמים, ובטוב הנראה והנגלה...

נערך - בדרך אפסר - על ידי מערכת
הערות התמימים ואנ"ש בית משיח-770
מופץ על ידי איגוד תלמידי הישיבות 770

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד